

El llenguatge

La causa

La nació de causa es pot expressar per mitjà de moltes maneres diferents. La més simple, quan allò que és causa d'alguna cosa es formula amb tota una oració, consisteix a recórrer a una conjunció causal (però a una conjunció causal de debò, no a la consecutiva «doncs», com tanta encara fan), com és ara perquè, que és sens dubte la més usual: Hi vaig anar perquè en tenia ganes. Aquesta mateixa frase es pot girar, és a dir, es pot invertir l'ordre de les dues oracions que la componen, fent precedir aleshores la que indica causa per la locució com que: Com que en tenia ganes hi vaig anar.

Si el fet que és causa d'alguna cosa és designat per un nom o un grup nominal (o també un infinitiu), cal introduir-los, és clar, per un element prepositiu, com la preposició per o bé les locucions gràcies a o per culpa de, segons el sentit, positiu o negatiu, del resultat originat: Ho han fet per necessitat, Ho vaig aconseguir gràcies a la meua paciència, Ho va perdre tot per culpa de l'ambició. I, naturalment, tal com s'esdevé en d'altres casos anàlegs —per exemple, en la conseqüència— és el mateix substantiu que designa aquesta noció, causa, sense deixar de pertanyer a aquesta categoria gramatical o bé formant part d'una locució, el que es constitueix en el mitjà adequat per a expressar-la (la noció de causa): La imprevisió fou la causa del desastre, No hi vam poder anar a causa de la vaga. També el verb causar, i alguns altres de sentit anàleg, com deure, originar, motivar, etc., podem expressar aquest mateixa noció d'una manera molt simple, sense la intervenció d'altres elements gramaticals: La glaçada ha causat moltes pèrdues, Aquell fracàs es deu a la seva incompetència.

Defugint la simplicitat d'aquests esquemes, és molt corrent avui l'expressió de la causa amb l'acumulació innecessària de diversos dels mitjans indicats. Són sobretot habituals frases com «La causa de l'accident fou deguda al mal temps», «La causa de la seva pressa era motivada per la malaltia del seu pare». És fàcil d'adonar-se que en aquestes oracions s'indica, de fet, «la causa de la causa». Un dels elements causals, per tant hi sobra: L'accident fou degut al mal temps i La seva pressa era motivada per la malaltia del seu pare, o bé La causa de l'accident fou el mal temps i La causa de la seva pressa era la malaltia del seu pare.

Albert Jane